29.10.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: U 60/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin markkinavakausvarantopäätöksen ja meriliikenteen MRV-asetuksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi (markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen)
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/U+60/2021

Eduskunnan talousvaliokunnan pyydettyä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikon asiassa esittää Neste Oyj seuraavaa:

1. Yleistä

Neste tukee Euroopan komission Green Deal -hanketta ja siihen liittyvää 55-valmiuspakettia EU:n korotetun 2030-ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Neste on myös itse sitoutunut hiilineutraaliin tuotantoon vuoteen 2035 mennessä sekä siihen, että vähennämme asiakkaittemme hiilijalanjälkeä vuosittain vähintään 20 miljoonaa tonnia vuoteen 2030 mennessä. Oikeanlainen sääntelykehikko on avainasemassa, jotta kasvihuonekaasujen vähennyspotentiaali voidaan täysimääräisesti hyödyntää. Tarvitaan kaikki olemassa olevat keinot, jotta ilmastonmuutos saadaan pysäytettyä.

2. Päästöoikeuksien ilmaisjaon säilyminen erittäin tärkeää kilpailukyvyn turvaamiseksi ja hiilivuodon estämiseksi

Voimassa olevan päästökaupan kiristäminen

Neste toivottaa tervetulleeksi komission ehdotukset, jotka tähtäävät hiilidioksidin hintasignaalin vahvistamiseen luoden näin edellytykset uusien teknologioiden päästöjä vähentäville investoinneille. Eurooppalaisen teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen on kuitenkin huomioitava niin kauan kun ei ole käytössä globaalia hiilidioksidin hinnoittelua, aivan kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassakin (Green Deal) on tunnistettu. Myös Valtioneuvoston kanta nostaa asian hyvin esille. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että EU:n päästökaupassa päästöoikeuksien ilmaisjako säilyisi vähintään nykyisellä tasolla niillä sektoreilla, jotka ovat uuden hiilirajamekanismin (CBAM) ulkopuolella (kuten öljynjalostuksessa). Näin toimien estetään myös mahdollista hiilivuotoa, jossa eurooppalainen teollisuustuotanto vähenee ja EU:n ulkopuolelta alempien ympäristö- ja ilmastosääntelyiden maista tuodaan enenevästi tuotteita eurooppalaisten käyttöön.

Nyt kuitenkin komission ehdotuksissa on selvästi nähtävissä useita rinnakkaisia toimia, jotka voivat todennäköisesti johtaa myös päästöoikeuksien ilmaisjaon määrän leikkaamiseen aiemmin sovitusta neljännen päästökauppajakson (2021-2030) ilmaisjaosta. Näitä ovat muun muassa vuotuisen

Neste Corporation
Common Functions

neste.com

Postal Address
POB 95
FI-00095 NESTE
FINLAND

Visiting Address
Keilaranta 21
Espoo

Telephone/Fax
+358 10 458 11

Business ID FI1852302-9
Domicile Espoo

lineaarisen päästövähennyskertoimen nousu, kertaluonteinen päästöoikeuksien vähennys, markkinavakausvarantoon siirrettävien päästöoikeuksien tuplaaminen, ilmaisjaon piiristä Innovaatiorahastoon siirrettävät päästöoikeudet, CBAM-sektorien ilmaisten päästöoikeuksien asteittainen lopettaminen ja lentoliikenteen ilmaisten päästöoikeuksien lopettaminen vuodesta 2026 alkaen. Lisäksi vertailuarvot (benchmark) tullaan päivittämään 2026-2030 kaudelle. Liian useat päällekkäiset toimet voivat muodostua yhteisvaikutuksiltaan arvaamattomiksi päästöoikeuksien kysynnän ja hinnan osalta, jolloin riittävä ilmaisjako niitä tarvitseville sektoreille on entistä tärkeämpää kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamisen ja hiilivuodon ehkäisemisen näkökulmista. Yleisesti ottaen tämä sääntely-ympäristön kasvava epävarmuus lisää investointiepävarmuutta juuri kun olisi kiire investointeja toteuttaa EU:n 2030-ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi.

Neste myös jakaa Valtioneuvoston kannan huolen ilmaisjaon ehdollisuudesta energiatehokkuusdirektiivin mukaisille energia-auditoinneille ja niiden suositusten toimeenpanemiselle, sillä näin toimien yritysten tasapuolinen kohtelu on vaikea varmistaa ja yksittäisille auditoinneille ja auditoijille voi tulla liikaa painoarvoa ilmaisjaon määrittymisessä. Komission ehdotuksen mukaan ilmaisjakoa leikattaisiin peräti 25%, mikäli auditoinneissa raportoituja alle viiden vuoden takaisinmaksuajan hankkeita ei toteuteta tai vaihtoehtoisesti niitä vastaavaa määrää päästövähennyksiä ole saavutettu.

Hiilidioksidin talteenotto, hyötykäyttö ja varastointi

Komissio ehdottaa, että toiminnanharjoittajien ei tarvitsisi palauttaa päästöoikeuksia niistä hiilidioksidipäästöistä, jotka on talteenotettu ja pysyvästi talletettu kemiallisesti tuotteisiin tai jotka kuljetetaan hiilidioksidin geologisiin varastointipaikkoihin varastoitavaksi. Komissio korostaa aivan oikein, että ilmastotavoitteiden kiristyessä kasvaa myös kiinnostus hiilidioksidin teknisiin talteenottoratkaisuihin, joiden käyttöönottoa komissio pyrkii ehdotuksillaan tukemaan. Neste korostaa, että sekä hiilidioksidin pysyväisvarastointia (CCS) että hyötykäyttöratkaisuja (CCU) tulee pitää keinovalikoimassa.

Meriliikenteen päästökauppa

Komissio esitti meriliikenteelle kaksi samanaikaista esitystä. Toisaalta se ehdottaa meriliikenteen ottamista mukaan EU:n päästökauppajärjestelmään, mikä asettaa hiilidioksidipäästöille hinnan. Tämä on oikeansuuntainen toimenpide, mutta Neste yhtyy Valtioneuvoston näkemyksiin siitä, että talvimerenkulun väistämättä aiheuttamat lisäpäästöt pitäisi huomioida. Suomi on yksi harvoista EU-maista, jotka elävät usein vaikeiden jääolosuhteiden kanssa ja huoli vientiteollisuuden kuljetusten suhteettomasta hinnannoususta on aito. Pohdittaessa lähestymistapaa komission esitykseen olisi huomioitava parhaillaan IMO:ssa käynnissä oleva työ kansainvälisen meriliikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Yleisenä kommenttina Neste esittää, että komission FuelEU Maritime -asetusehdotus meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähenemävelvoitteen asettamisesta kärsii samankaltaisesta puutteesta kuin lentoliikenteenkin esitys - raaka-ainepohja näytettäisiin asetettavan liian suppeaksi. Lähtökohtana kaikilla liikennesektoreilla pitäisi olla RED-direktiivin asettamat raaka-aine- ja kestävyyssäännöt, eikä niistä tulisi poiketa. On vaikea ymmärtää miksi merilikenteessä käytettävien

Neste Corporation
Common Functions

neste.com

Postal Address
POB 95
FI-00095 NESTE
FINLAND

Visiting Address
Keilaranta 21
Espoo

Telephone/Fax
+358 10 458 11

Business ID FI1852302-9
Domicile Espoo

biopolttoaineiden raaka-aineiden valikoimaa pitäisi rajata kapeammaksi kuin maantieliikenteessä, jossa kuitenkin sähköistymisen odotetaan vähentävän nestemäisten polttoaineiden kysyntää. Samaa kehitystä ei ole näkyvissä meriliikenteessä samalla aikavälillä. On hyvä myös huomioida se, että mitä kapeampi raaka-ainepohja on, sitä kalliimmaksi niiden hinnat voivat nousta.

Ehdotus uudesta tieliikenteen ja rakennusten päästökaupasta

Ehdotus erillisestä päästökaupasta tieliikenteeseen ja rakennusten lämmitykseen ja jäähdytykseen on tapa asettaa hinta hiilidioksidipäästöille - siinä mielessä se on oikeansuuntainen. Sen tuominen päällekkäisesti taakanjakosektorille herättää kuitenkin kysymyksen ilmastopaketin kokonaisuuden johdonmukaisuudesta. On myös huomattava, että kaikissa EU-maissa on käytössä polttoaineiden valmisteverojärjestelmä - ja Suomessa ja Ruotsissahan tämä perustuu osittain nimenomaan hiilidioksidipäästöihin. Näin ollen päällekkäistä hintaohjausta tapahtuisi useassa kerroksessa.

Pelkästään veroluonteiseen tieliikenteen päästökauppaan ei tule pyrkiä, vaan mieluummin päivittää energiaverodirektiivi ottamaan polttoaineiden ilmastovaikutukset huomioon. Komission esitys EU:n energiaverodirektiivin uudistamiseksi onkin oikeansuuntainen, sillä siinä ehdotetaan “ympäristömyötäisyyden” ottamista huomioon minimiverokantojen määrittämisessä. Kestävästi tuotetut uusiutuvat polttoaineet, niin biopolttoaineet kuin sähköpolttoaineetkin, saavat ehdotuksessa fossiilisia alemmat verokannat. Tässä mielessä EU on tulossa hyvälle pohjoismaiselle linjalle - ehdotuksen yksityiskohdissa on kuitenkin tarkastelemisen varaa.

Huutokauppatulot

Neste pitää hyvänä, että Innovaatiorahaston kattavuutta ehdotetaan muutettavan siten, että jatkossa siitä voisi rahoittaa myös hiilen hinnanerosopimuksiin liittyviä kilpailutuksia. Hiilen hinnanerosopimuksilla voidaan edistää energiaintensiivisiä teollisuuden aloja muuttumaan ympäristöystävällisemmiksi myöntämällä yrityksille avustuksia vähähiilisten teknologioiden käytöstä aiheutuviin käyttö- ja investointikustannuksiin ottamalla huomioon hiilen välttämisen lisäkustannukset. Innovaatiorahasto on erittäin tärkeä elementti uusien vähähiilisten investointien edistämiseksi.

Kunnioittavasti,

Mikael Ohlström
Yhteiskuntasuhdepäällikkö
Neste Oyj